

prof. dr hab. Ewa Machut-Mendecka

Warszawa, 20.10. 2014 r.

Katedra Arabistyki i Islamistyki

Wydział Orientalistyczny UW

Recenzja pracy Marcina Gajca *Syria w przededniu wypraw krzyżowych w świetle kronik arabskich*

Krucjaty na ziemi arabskie to temat wciąż ważny, zachowuje swoje znaczenie nie tylko historyczne, ale i symboliczne, sam termin jest nośny i dzisiaj używany dla opisywania relacji świata arabskiego z Europą. Temat też jest zawikłany pod względem naukowym. Z tych powodów badania podjęte w niniejszej pracy przez P. Marcina Gajca ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy arabskiej uważam za cenną inicjatywę. Godne uznania jest, że Autor, jak wyjaśnia we Wprowadzeniu, przeciwstawia się dwóm głównym stereotypom (omawia je szczegółów dalej) związanym z krucjatami: romantycznej wizji wypraw krzyżowych oraz klasyfikacji ich uczestników pod zbiorczą nazwą Franków, do których należą mieszkańcy różnych krajów i miast europejskich.

Autor wyjaśnia na wstępie, że praca „wpisuje się w szeroko pojętą historię krucjat” (s. 19), czym zapowiada też jej treść Wyłania się stąd wiele problemów do opisanie. Przydatne byłyby tu jednak pewne założenia i tezy, wyrażające oryginalny i nowatorski stosunek Autora do podjętego tematu. Tezę taką możemy odszukać dalej, kiedy Autor wykazując się erudycją w wyniku znajomości literatury dotyczącej krucjat, dowodzi, że „daleko jeszcze do wypracowania przez współczesnych historyków pełnego obrazu tej epoki” (s. 13). Można domyślać się, że P. Gajec pragnął zapłacić częściowo tę lukę. Zastanawia, dlaczego wyjaśnienia celów pracy i metodologii znajdują się we fragmencie pt. *Literatura*, termin zresztą zbyt bliski i jednoznaczny z kolejnym tytułem *Zródła* – przy tym już po kilku słowach lektury można zorientować się, że fragmenty te słusznie występują na początku pracy, a nie tradycyjnie na końcu. Bez omówienia *Zródeł* nie można by bowiem jej następnie zrozumieć. Fragment ten jest bardzo cenny, ponieważ Autor charakteryzuje tu dzieła uczonych arabskich, których nauka posłużyła mu do przygotowania dysertacji i stanowi niezbędne odniesienie do jej tytułu. Jak stąd wynika P. Gajec korzystał z najważniejszych źródeł arabskich i właściwie jedynie dostępnych, dotyczących wybranej epoki, z dwóch dzieł kronikarza i historyka z Mosulu Ibn Asira (XII/XIII w.), a za szczególnie przydatne uważa *Al-Kamil fi at-tarich* (Doskonała księga historii), ważna jest też praca *At-tarich al-bahir fi-ad-*

